

*Ругаль Каріна Ігорівна,
курсант Навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРИНЦИПИ ТА ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Створення Національної поліції України у 2015 році ознаменувало нову історичну епоху правоохоронних органів з принципово новими підходами у практичній діяльності як поліції в цілому, так і окремого працівника. На цей час уже п'ять років Національна поліція України функціонує як повноцінний орган державної влади, який надає сервісні послуги населенню, що дає можливість вести мову як про позитивні зрушення, так і про виявлені недоліки (чи то законодавчого, чи то організаційного характерів).

Загальновідомо, що діяльність будь-якого державного органу повинна реалізовуватися відповідно до покладених на нього завдань, а ті своєю чергою повинні базуватися на основних ідеях (принципах) функціонування органу державної влади. Чинне законодавство України у сфері поліцейської діяльності закріпило низку принципів, що в ідеальному варіанті повинні були стати орієнтиром на поліцію європейського зразка, на їх основі повинна була базуватися вся діяльність поліції як органу, що покликаний надавати сервісні послуги населенню. Водночас практика сьогодення показує дещо іншу реальність і подекуди неефективність закріплених у Законі України «Про Національну поліцію» принципів її діяльності [1, с. 120].

У теорії держави та права традиційно використовується етимологічне значення слова «принцип» (від лат. *principium* – первісне, визначальне, те, від чого походить усе інше) – засада, основа, керівна ідея, вихідне положення будь-якого явища (учення, організації, діяльності тощо) [2, с. 120].

Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [3] закріплює такі принципи діяльності поліції:

Верховенства права – вказаний принцип знайшов своє втілення з Конституції України, яка у ст. 3 закріпила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Тобто принцип верховенства права визначає пріоритет забезпечення реалізації прав людини, діяльність поліції повинна бути спрямована на утвердження демократичних тенденцій розвитку цінності людини

Принцип дотримання прав і свобод людини тісно пов'язаний із попереднім

та передбачає забезпечення реалізації прав та свобод людини відповідно до вимог законів. Закон визначає, що поліція має право обмежувати права та свободи людини лише у виключних і передбачених чинним законодавством випадках, на підставі та у спосіб, що визначені законом. Забороняється терпимо ставитися до будь-яких форм жорстокого, нелюдського або такого, що принижує честь і гідність людини, поводження чи покарання.

Законність як принцип діяльності поліції не є новим: загальноприйнятним є положення про те, що поліція зобов'язана діяти відповідно до вимог закону, тобто дотримуватися і виконувати закон.

Відкритість та прозорість – вказаний принцип є визначальним, коли йдеться про рівень довіри населення до поліції, оскільки вказаний принцип повною мірою розкривається під час висвітлення діяльності поліції до громадськості через засоби масової інформації або на офіційному веб-порталі центрального органу управління поліції.

Політична нейтральність передбачає заборону здійснення в поліції політичної діяльності, під час виконання службових обов'язків забороняється висловлювати власні політичні думки та переконання.

Новелою як для поліцейського законодавства, так і практичної діяльності поліції стало запровадження нового принципу – взаємодії з населенням на засадах партнерства, сутність якого полягає в налагодженні тісної співпраці поліції з місцевими органами та територіальними громадами, міським населенням або окремими громадянами. Закон України «Про Національну поліцію» у ст. 11 визначає, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Останній принцип діяльності поліції – це безперервність, стосовно якого на практиці виникає безліч питань, а саме: чи буде нести працівник поліції відповідальність у випадку ненадання допомоги в позаслужбовий час? Надання допомоги під час відпустки є правом чи обов'язком поліцейського? Та інше. Вказане зумовлено досить розмитим законодавчим формулюванням – поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня. Враховуючи викладене, вважаємо, що наразі є потреба в більш чіткому врегулюванні питання визначення сутності принципу безперервності [1, с. 121 – 122].

Своєю чергою принципи як підґрунтя поліцейської діяльності закладають підвалини для визначення основних завдань поліції. На теперішній час законодавець визначає такі завдання:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидія злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [3].

Ключовим у викладеному є нова законодавча конструкція «поліцейські послуги», визначення сутності якого не врегульовано на законодавчому рівні. У той же час, ведучи мову про надання «поліцейських послуг», ми маємо змогу стверджувати про зміну парадигми системи поліції – від карального органу до органу європейського зразка.

Таким чином, реалізація завдань Національної поліції в Україні означає, що поліцейська діяльність відбувається на основі закріплених у чинному законодавстві принципів з урахуванням сучасних тенденцій європейської інтеграції. Принципи як керівні ідеї, що покладені в основу функціонування кожного органу та підрозділу поліції, покликані сприяти подальшій розбудові поліції як інституту європейського зразка. Своєю чергою завдання поліції визначають засоби здійснення поліцейської діяльності, що базуються на відповідних принципах.

Список використаних джерел

1. Шевчук Г. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. Київ, 2019. № 7. С. 120–124.
2. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 07.11.2019).

*Сокол Олександра Іванівна,
студент Навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Пендюра Максим Миколайович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРО ОБОРОННУ ФУНКЦІЮ УКРАЇНИ: АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На сучасному етапі реформування сектору безпеки і оборони питання оборонного планування на основі спроможностей в Україні набувають гостроти